

Stockholm den 13 juni 2019

R-2019/0706

Till Finansdepartementet

Fi2019/00980

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 19 mars 2019 beretts tillfälle att avge yttrande över promemorian Kvarstad i mål om utdömande av vite och vissa andra ändringar i marknadsföringslagen.

Sammanfattning

Advokatsamfundet har ingen erinran mot att det införs en möjlighet till kvarstad i mål om utdömande av vite som meddelats med stöd av marknadsföringslagen – genom en ny bestämmelse i 50 § marknadsföringslagen (MFL) – men anser att denna möjlighet bör regleras enligt bestämmelserna för kvarstad i tvistemål i 15 kap. rättegångsbalken (RB) i stället för med tillämpning av bestämmelserna om kvarstad i brottmål enligt 26 kap. RB.

Uppräkningen av andra lagar i 1 § andra stycket MFL kan enligt Advokatsamfundets mening tas bort, men bör ersättas av en generell hänvisning till att bestämmelser om marknadsföring finns i annan lagstiftning.

Kvarstad i mål om utdömande av vite

Enligt 49 § MFL får en talan om utdömande av vite väckas av den som har begärt vitesföreläggandet och av Konsumentombudsmannen.

I promemorian föreslås att det införs en bestämmelse om kvarstad vid utdömande av vite enligt MFL, med tillämpning av bestämmelserna om kvarstad i brottmål enligt 26 kap. RB.

Advokatsamfundet bedömer att det skulle bli svårt att på ett ändamålsenligt sätt tillämpa bestämmelserna om kvarstad i brottmål i de situationer som avses i promemorian. Det grundläggande rekvisitet för kvarstad i brottmål är att den som anspråk riktas mot är ”skäligen misstänkt för brott”, enligt 26 kap. 1 § RB. Patent- och marknadsöverdomstolen har anfört att den frågan inte aktualiseras vid prövningen av om ett förelagt vite ska dömas ut (beslut 2016-10-17 i mål PMÖ 8959-16 s. 2). Rekvisitetet går alltså inte att tillämpa i förhållande till förutsättningarna för att ett vite ska kunna dömas ut. Dessutom är det obligatoriskt med förhandling när någon yrkar på kvarstad i brottmål, enligt 26 kap. 2 § fjärde stycket RB. Även vissa andra bestämmelser i 26 kap. RB saknar betydelse när det gäller utdömande av vite enligt MFL, t.ex. att åklagaren får ta egendom i förvar i avvaktan på rättsens beslut enligt 26 kap. 3 § RB.

Redan i dessa avseenden skiljer sig bestämmelserna om kvarstad i brottmål från reglerna om kvarstad i tvistemål. Det skulle ligga närmare till hands att tillämpa reglerna om kvarstad i tvistemål enligt 15 kap. RB, vilket gäller vid kvarstad rörande marknadsstörningsavgift – enligt 36 § MFL – vilket också påpekas i promemorian (s. 10). Till skillnad från bestämmelsen i 15 kap.1 § RB, ligger det betydligt närmare till hands att tillämpa rekvisitetet ”sannolika skäl för en fordran”, enligt 15 kap.1 § RB, alternativt ”sannolika skäl för att han mot någon annan har ett anspråk”, enligt 15 kap.3 § RB. Vidare är det vanligt förekommande att beslut om kvarstad kan göras på handlingarna, dvs. att det inte behövs någon förhandling för att avgöra frågan. Även här skiljer sig reglerna i 15 kap. och 26 kap. RB åt.

Om det införs en bestämmelse om kvarstad med hänvisning till 15 kap. RB, så skulle sökanden, enligt huvudregeln i 15 kap.6 § RB, behöva ställa säkerhet för den skada som kan tillfogas motparten. Sådan kan i vissa fall vara av stor betydelse för motparten som kan drabbas av skada till följd av att kvarstad tillämpas beträffande t.ex. tillgångarna på ett bankkonto. I de fall då staten yrkar på kvarstad erfordras inte säkerhet, vilket beror på att staten har medel för att ersätta eventuell skada.

I promemorian anges att det skulle finnas en ”risk för onödiga konflikter” om kvarstadsbestämmelserna i tvistemål skulle tillämpas samtidigt som bestämmelserna om brottmål tillämpas vid utdömande av vite (promemorian s. 11). Om därmed avses en normkonflikt, så menar Advokatsamfundet att det inte skulle uppstå något problem med den ordning som Advokatsamfundet föreslår. En normkonflikt skulle emellertid sannolikt uppstå om domstolarna skulle tillämpa det straffrättsliga rekvisitetet ”skäligen misstänkt för brott” i de fall som avses här (se Patent- och marknadsdomstolens beslut, enligt ovan).

Sammanfattningsvis ställer sig alltså Advokatsamfundet bakom förslaget att det införs en möjlighet till kvarstad i mål om utdömande av vite som meddelats med stöd av marknadsföringslagen. Det är emellertid inte ändamålsenligt att tillämpa bestämmelserna om kvarstad i brottmål i 26 kap. RB. Advokatsamfundet bedömer att det vore lämpligast att så i stället bör ske med tillämpning av reglerna om kvarstad i tvistemål i 15 kap. RB.

Upplysningsbestämmelsen i 1 § andra stycket MFL

Uppräkningen av andra lagar i 1 § andra stycket MFL kan enligt Advokatsamfundets mening tas bort, av de skäl som anges i promemorian (s. 10). Enligt Advokatsamfundets mening vore det lämpligt att i bestämmelsen i stället införa en generell hänvisning till att bestämmelser om marknadsföring finns i lagar och andra föreskrifter. På så sätt klargörs att MFL tillämpas med beaktande även av andra bestämmelser.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Anne Ramberg